

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 67/2020-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Treščákom ml., Thurzova 6, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 53 Ek 1090/2018 zo 4. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 53 Ek 1090/2018 zo 4. novembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a predložených príloh vyplýva, že „Na Okresnom súde Rožňava bolo...vedené konanie v právnej veci sťažovateľa ako žalobcu proti žalovanému [REDAKOVANÉ] o neplatnosť a neúčinnosť právnych úkonov. V tomto konaní Okresný súd Rožňava rozhodol rozsudkom, sp. zn. 10C/93/2011 z 29.06.2015 tak, že žalobu zamietol a zaviazal žalobcu na náhradu trov konania... Počas odvolacieho konania však spoločnosť [REDAKOVANÉ] začala požadovať od sťažovateľa vrátenie pôžičky vo výške 23.500,- €, ktorú mu poskytla na kúpu pohľadávky, s ktorou bolo spojené právo uplatňované v uvedenom súdnom konaní. Nakoľko sťažovateľ nemal finančné prostriedky na jej vrátenie, dohodol sa so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] že jej postúpi túto pohľadávku za odplatu 23.500,- €, pričom pohľadávka sťažovateľa na odplate za postúpenie pohľadávky sa započíta s pohľadávkou spoločnosti [REDAKOVANÉ] na nevrátenej pôžičke, čím vzájomné pohľadávky zaniknú. Z dôvodu, že dňa 01.02.2016 bola uzatvorená Zmluva o postúpení pohľadávky... s čím súvisela zmena v procesnom účastníctve v konaní, sťažovateľ podaním z 10.02.2016 oznámil odvolaciemu súdu postúpenie pohľadávky na spoločnosť [REDAKOVANÉ] a navrhol pripustenie zmeny účastníka konania podľa § 92 ods. 2 O.s.p. Krajský súd Košiciach uznesením, sp. zn. 2Co/585/2015 - 482 z 25.04.2016 pripustil zmenu účastníka konania na strane žalobcu tak, že na miesto doterajšieho žalobcu vstúpila do konania spoločnosť [REDAKOVANÉ] Rozsudkom sp. zn. 2Co/585/2015 - 488 z 13.12.2016 odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

Sťažovateľovi, ako povinnému bolo následne doručené Upovedomenie o začatí exekúcie zo dňa 30.08.2018, ktorá je vedená na Exekútorskom úrade [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], pod č.k. 281 EX 303/18 vo veci oprávneného [REDAKOVANÉ] o vymoženie 15.616,18 € s prísl. a to na podklade exekučného titulu - rozhodnutia Okresného súdu Rožňava, č.k. 10C/93/2011 z 29.06.2015...

Sťažovateľ dňa 26.09.2019 podal návrh na zastavenie exekúcie s odôvodnením, že exekúcia je voči nemu vedená neoprávnene, nakoľko z rozsudku odvolacieho súdu,

preukázateľne vyplýva, že na strane žalobcu už vystupuje postupník, t.j. spoločnosť [REDACTED] a teda povinnosť na náhradu trov konania má výlučne táto obchodná spoločnosť. Uznesením Okresného súdu... pod sp .zn. 53 Ek/1090/2018 z 14.03.2019 súd exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu podal oprávnený sťažnosť, o ktorej rozhodol Okresný súd uznesením, sp. zn. 53Ek/1090/2018 z 4.11.2019 tak, že uznesenie zrušil a vec vrátil vyššiemu súdnemu úradníkovi na nové konanie a rozhodnutie...“.

3. Sťažovateľ je toho názoru, že napadnutým uznesením okresného súdu „mu bola odopretá súdna ochrana, ktorú mu garantuje tak Ústava .. v čl. 46 ods. 1 ako aj Dohovor... v jeho čl. 6 ods. 1. Postup Okresného súdu ..je v príkrom rozpore so zákonom keď nerešpektoval zákonné znenie, ktoré umožňuje zaviazat' na náhradu trov iba účastníka konania, v konaní sa neriadil základnými zásadami, na ktorých je občiansky súdny proces založený a svojvoľne nerešpektoval dôsledok právoplatného rozhodnutia o zmene účastníkov konania na strane žalobcu...“.

4. Okresný súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie, ktoré mu prechádzalo, argumentujúc, že „zmluva o postúpení pohľadávky, resp. pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu sú pre posúdenie dôvodnosti vykonávania exekúcie proti sťažovateľovi právne irelevantné“.

5. Je pravdou, že sťažovateľ bol účastníkom konania, avšak jeho postavenie ako sporovej strany tohto konania zaniklo z dôvodu, že na jeho miesto vstúpila spoločnosť [REDACTED], na ktorú povinný postúpil svoju pohľadávku. Keďže na náhradu trov súdneho konania bol zaviazaný žalovaný, ktorým v čase rozhodnutia odvolacieho súdu nebol povinný, nevznikla mu z tohto rozsudku žiadna povinnosť, ktorá by mohla byť úspešne uplatňovaná proti nemu v exekučnom konaní.

6. Sťažovateľ považuje za potrebné taktiež uviesť, že sa stotožňuje s názorom vyššieho súdneho úradníka, že oprávnený mohol namietat' postúpenie pôvodnej pohľadávky a všetky skutočnosti z toho plynúce jedine v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach, ktorého rozhodnutím bolo rozhodnuté o vstupe spoločnosti [REDACTED],

na jeho miesto. Tým, že rozhodnutie súdu o pripustení zmeny na strane žalobcu je právoplatné a vykonateľné, je povinnosť toto rozhodnutie rešpektovať aj v exekučnom konaní. Sťažovateľ zotrváva na argumentácií, že exekučný súd v napádanom rozhodnutí nerešpektuje platné právo a nerešpektuje ani záväzné účinky právoplatného rozhodnutia o zmene žalobcu v spore. V prejednávanej veci je postupované rýdzo procesne nespravodlivo, a to vyúsťuje do porušenia práva na spravodlivý proces, keďže sťažovateľ nemá dostupné žiadne ďalšie prostriedky dosiahnutia nápravy preukázateľne nesprávneho procesného postupu súdov. Sťažovateľ nepostúpil predmetnú pohľadávku v úmysle zbaviť sa povinnosti na náhradu trov konania žalovanému, pričom bol presvedčený o úspechu podaného odvolania, avšak k postúpeniu bol nútený okolnosťami, keďže nevedel inak splatiť svoj záväzok, ktorý mal voči spoločnosti [REDACTED]. Z tohto dôvodu nie je možné považovať konanie sťažovateľa za zneužitie jeho práva.

7. Na základe tejto argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... bolo uznesením Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn.53Ek/1090/2018 zo dňa 4.11.2019 porušené.

Ústavný súd... zrušuje uznesenie Okresného súdu... sp. zn.53Ek/1090/2018 zo dňa 4.11.2019 a vracia vec Okresnému súdu... na ďalšie konanie.

Okresný súd... je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania vo výške 415,51 € na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr.

I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Sťažovateľ sa domáha zásahu ústavného súdu proti napadnutému uzneseniu okresného súdu z dôvodov uvedených najmä v bode 3, 5 a 6 a v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré však slovne označil iba ako právo na spravodlivý súdny proces, teda ústavný súd vyvodil, že v podstate namieta základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie.

16. Ústavný súd sa najskôr zaoberal otázkou, či sú naplnené predpoklady meritórneho prejednávania ústavnej sťažnosti (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde⁴), a dospel k záveru, že ide o zjavne neopodstatnený návrh v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Uvedené ustanovenie v záujme racionality a efektivity konania pred ústavným súdom dáva tomuto súdu kompetenciu posúdiť „prijateľnosť“ návrhu pred tým, ako dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom, pričom ide o špecifickú a relatívne samostatnú časť konania, ktorá nemá charakter kontradiktórneho konania, keď ústavný súd môže obvykle rozhodnúť bez ďalšieho, len na základe obsahu napadnutého rozhodnutia orgánov verejnej moci a údajov obsiahnutých v samotnej ústavnej

sťažnosti. Ak potom sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu (opatreniu alebo inému zásahu) orgánu verejnej moci, považuje ju ústavný súd spravidla za zjavne neopodstatnenú, ak napadnuté rozhodnutie (opatrenie, zásah) nie je vzhľadom na svoju povahu, namietaným vadám konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, spôsobilé porušiť základné práva a slobody sťažovateľa alebo ak ústavnej sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia.

17. Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach posudzovanej veci nejde o zložitý prípad (hard cases) majúci ústavnoprávny význam, a to vzhľadom na procesný charakter napadnutého uznesenia, ktorým sa zrušuje uznesenie okresného súdu vydané súdnym úradníkom a vec sa mu vracia na nové konanie (teda bude konanie pokračovať). Z hľadiska materiálneho preto v rozsahu sťažovateľom uvádzaných dôvodov nemohlo dôjsť k porušeniu ním označených práv.

18. Ústavný súd dodáva, že nie je jeho úlohou perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi. Preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústí do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu ako postup contra legem – protiústavnosť konania nezaloží.

19. Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach ústavne aplikovateľným spôsobom aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Ústavný súd nemôže zasahovať do ich skutkových a právnych záverov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné, a to i v prípade, ak by k nim mal čiastkové výhrady. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o ústavnej sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu.

20. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel k záveru, že právny záver okresného súdu vzhľadom na iné okolnosti danej veci je logický a rešpektuje účel príslušných ustanovení Exekučného poriadku, Civilného sporového poriadku a aj Občianskeho zákonníka.

21. Okresný súd k veci v podstatnom uviedol:

«12. Medzi účastníkmi konania je sporné, či vymáhaný nárok prešiel na spoločnosť [REDAKOVANÉ] a teda, či exekúcia voči povinnému je vedená oprávnene. Z predložených listinných dôkazov vyplýva, že v právnej veci vedenej na Okresnom súde v Rožňave sp. zn. 10C/93/2011 vo veci žalobcu (povinného), proti žalovanému (oprávnenému) o neplatnosť a neúčinnosť právnych úkonov súd rozhodol rozsudkom zo dňa 29. 06. 2015 tak, že žalobu žalobcu (povinného) zamietol a zaviazal žalobcu (povinného) uhradiť žalovanému (oprávnenému) náhradu trov konania vo výške 15 616,18 eura, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Povinný proti I. st. rozsudku podal odvolanie. Následne, v priebehu odvolacieho konania, povinný uzatvoril so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] Zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorej sa súdny spor týkal. Uznesením zo dňa 25. 04. 2016 odvolací súd na základe Zmluvy o postúpení pohľadávky povolil zmenu účastníkov konania a novým žalobcom sa stala spoločnosť [REDAKOVANÉ] Rozsudkom zo dňa 13. 12. 2016, odvolací súd potvrdil I. st. rozsudok a žalovanému (oprávnenému) priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania, tú už voči novému žalobcovi - spoločnosti [REDAKOVANÉ] ktorú Okresný súd Rožňava vyčíslil v uznesení zo dňa 07. 04. 2017 na sumu vo výške 2 410,32 eura.

13. Podľa § 488 Občianskeho zákonníka záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

14. Podľa § 489 Občianskeho zákonníka záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

15. Z citovaných zákonných ustanovení v odsekoch 13. a 14. jednoznačne vyplýva, že zákon rozlišuje inštitút pohľadávky a inštitút záväzku. Po preštudovaní veci sa sudca stotožnil s názorom právneho zástupcu oprávneného, keď konštatoval, že vymáhaná suma

nepredstavuje pohľadávku, príp. jej príslušenstvo, ktoré by sa týkali práva žalobcu ([REDACTED]) uplatneného v I. st. základnom súdnom konaní. Naopak, predmetné vymáhané trovy z I. st. základného konania predstavujú dlh, resp. záväzok, ktorý má žalobca (povinný [REDACTED]) voči žalovanému (oprávnenému [REDACTED]). Zmluva o postúpení pohľadávky, príp. pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu z [REDACTED] na obchodnú spoločnosť [REDACTED] [REDACTED] vykonanej uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Co/585/2015-482 zo dňa 25. 04. 2015 sú teda pre posúdenie dôvodnosti vykonávania exekúcie proti označenému povinnému, právne irelevantné.

16. Za týchto okolností, sudca uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom vrátane závislých výrokov o trovách konania, v zmysle § 250 ods. 2 CSP zrušil a vec vrátil vyššiemu súdnemu úradníkovi na nové rozhodnutie. V novom rozhodnutí vyšší súdny úradník zároveň rozhodne o trovách exekúcie spojených s návrhom povinného na zastavenie exekúcie, vrátane tzv. „sťažnostných trov“ (analógia § 396 ods. 3 CSP), rešpektujúc pri tom vyššie uvedený právny názor vyslovený sudcom.»

22. Vychádzajúc z uvedeného, s ohľadom na citované závery okresného súdu (ako aj vyjadrenie oprávneného v bode 3 napadnutého uznesenia, pozn.) ústavný súd uvádza, že nevybočujú zo zákonného rámca, a teda nemožno ich hodnotiť ako svojvoľné. Z ústavného hľadiska je rozhodnutie okresného súdu primeraným spôsobom odôvodnené, a preto je aj akceptovateľné a udržateľné, hoci námietky sťažovateľa v tomto smere ani neboli prednesené. Výklad zákonných ustanovení uvádzaných predpisov patrí do výlučnej právomoci všeobecného súdu, nie ústavného súdu, ktorý ani nemôže nahrádzať právne úvahy okresného súdu vyplývajúce z bodu 12 až 16 odôvodnenia napadnutého uznesenia.

23. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08). Ústavný súd nie je ani opravným súdom

právných názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle judikatúry ústavného súdu by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný, čo sa však v prípade sťažovateľa nepotvrdilo (m. m. I. ÚS 129/2017). V neposlednom rade ústavný súd dodáva, že z jeho úlohy strážcu ústavnosti okrem iného vyplýva aj to, že v sporoch, ktoré vykazujú isté znaky špekulatívnosti či účelovosti, musí osobitným spôsobom pristupovať aj k otázkam prípadnej formálnoprávnej ne/dokonalosti napadnutých súdnych rozhodnutí. Spravodlivosť sa totiž nesmie iba javiť ako spravodlivosť, ale spravodlivosťou aj musí byť (m. m. I. ÚS 261/2018).

24. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu